

Підготовка кваліфікованого конкурентоспроможного фахівця будь-якої сфери на основі нових стандартів освіти можливе лише у рамках компетентнісного підходу. Однією з умов підготовки компетентних студентів є високий рівень інформаційної компетентності самого викладача і важливою складовою його професіоналізму.

Особлива роль у формуванні інформаційної компетентності викладачів відводиться використанню інформаційно-комунікаційних технологій. Нажаль, відсоток викладачів, які у своїй професійній діяльності використовують ІКТ до сих пір залишається недостатнім.

Формування інформаційної компетентності викладачів створює умови для продуктивного навчання, сприяє вихованню інтелектуальної особистості, спонукає самого педагога до творчості, веде до самореалізації та самоактуалізації.

Список використаних джерел:

1. Василіків І. Інформаційна компетенція – основний чинник формування готовності майбутніх учителів маркетингу до використання інформаційних технологій // Молодь і ринок. – 2012. – № 3 (86). – С. 130–133.
2. Васютинська Ю.О., Кузьминська Н.Л., Шоха В.П. Формування сучасних компетенцій та їх вплив на інформаційно-освітнє середовище // Проблеми освіти. – № 78. – С. 65–69.
3. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / М.С. Головань // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 23–30.
4. Денисенко В.В., Вінник М.О., Тарасіч Ю.Г. Готовність студентів до використання ІКТ у навчальному процесі ВНЗВ / В. Денисенко, М.О. Вінник, Ю.Г. Тарасіч // Інформаційні технології в освіті. – 2015. – № 23. – С. 43–51.
5. Зіборова В.В. Формування інформаційної компетентності викладача / В.В. Зіборова / Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 8 (195). – С. 64–68.
6. Науменко О.М. Деякі аспекти підготовки майбутніх учителів до використання засобів ІКТ в навчальній діяльності [Електронний ресурс] / О.М. Науменко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2007. – № 3 (4).
7. Матвієнко С.В. Формування інформаційної компетентності у учнів на уроках інформатики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://aschool.ucoz.ua/publ/formuvannja_informacijnoji_kompetentnosti_u_uchniv_na_urokakh_informatiki/1-1-0-1.
8. Ставицька І.В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1103>.

Топольник Я.В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННОЇ БІБЛІОТЕКИ

Сучасний розвиток суспільства, модернізація та інформатизація освіти вимагає зростання вимог до освітянських бібліотек як важливого інструменту навчальної, наукової та пізнавальної діяльності, реорганізації діяльності шляхом нарощування інформаційного потенціалу, інтеграції бібліотечних

ресурсів, забезпечення навчально-виховного та наукового процесів повною, оперативною та якісною інформацією, формування інформаційного поля та швидкого доступу до інформації користувачів освітянської галузі.

У сучасному вітчизняному освітньому просторі вченими активно досліджуються проблеми розвитку та використання електронних бібліотек (ЕБ) в системі освіти. Так, Г. Кравцов визначає теоретико-методичні засади управління якістю електронних освітніх ресурсів університету [2]; О. Щербина звертає увагу на теоретичні та методичні засади проектування електронних навчальних ресурсів для відкритих систем підвищення кваліфікації викладачів технічного університету [5]; Ю. Кормилець вивчає особливості управління розвитком електронної бібліотеки в освітньому середовищі вищого навчального закладу [1]; Н. Прилуцька впроваджує методику використання електронних бібліотек у формуванні інформаційно-технологічних компетентностей майбутніх учителів математики [3].

До специфічних особливостей електронної бібліотеки належать:

1. Можливість введення чи видалення інформаційних об'єктів, їхньої інтеграції, реструктуризації та інші операції. Але ці можливості повинні поширюватися в основному на електронні документи, а не на інформацію, що міститься в них.

2. Наявність визначеної концепції формування інформаційного простору, доступного користувачу.

3. Можливість каталогізації об'єктів і різних їхніх об'єднань, що утворюють цей інформаційний простір.

В узагальненому вигляді концепцію електронної бібліотеки доцільно викласти за такими розділами:

– запровадження, у якому обґрунтовується необхідність створення електронної бібліотеки;

– формулювання цілей та завдань, які можна вирішити за допомогою її створення;

– опис потенційних користувачів, їх особливостей, структури інформаційних потреб;

– опис архітектури електронної бібліотеки;

– формулювання функціональних вимог;

– визначення принципів і джерел формування фонду;

– організація пошукового апарату;

– статус ЕБ у структурі організації;

– принципи взаємодії з іншими структурами і міжнародними організаціями під час створення і функціонування електронної бібліотеки;

– економічна модель функціонування ЕБ.

Слід виокремити основні принципи, що мають бути враховані при створенні мережі електронних бібліотек [4]:

1. Багатофункціональність.

2. Цілісність.

3. Численність науково-освітніх відомостей.

4. Централізованість.

5. Принцип відкритих систем.

6. Демократичність.

7. Відповідність сучасному рівню розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

8. Доступність.

9. Розвиненість пошукових засобів.

10. Розвиток співробітництва.

11. Функціональна стандартизація.

12. Правове і нормативне забезпечення.

13. Проектування мережі.

Серед функціональних можливостей електронної бібліотеки наведемо такі:

1. Задоволення інформаційних потреб користувачів (суспільства).

2. Навігація у всьому доступному інформаційному просторі – наочне надання користувачу логічної структури інформаційного простору, що організує всі інформаційні об'єкти системи, і засобів роботи з нею.

3. Лексичний пошук – інформаційний пошук за вільною лексикою національної мови з урахуванням її граматичних особливостей і мов, що використовують латинський алфавіт.

4. Символьний пошук – різновид лексичного пошуку, де лексичною одиницею виступає певна послідовність допустимих символів.

5. Атрибутний пошук – інформаційний пошук об'єктів за значеннями їхніх характеристик. Для текстових об'єктів до таких характеристик можуть відноситися «автор», «назва», «місце видання», «дата видання» і т.п.

Результатом лексичного, символьного чи атрибутного пошуку є сукупність інформаційних об'єктів, значення характеристик яких задовольняють умовам пошукового запиту. Результати пошуку мають допускати сортування за значеннями будь-якого поля, визначеного як ключове.

6. Перегляд змісту інформаційного об'єкта і його структури: послідовний (сторінка за сторінкою) і вибірковий (перехід на будь-яку задану сторінку чи на будь-який елемент об'єкта). При цьому структура і текст твору повинні бути синхронізовані: будь-яка зміна в структурі повинна викликати відповідну зміну в тексті, і навпаки.

7. Маніпулювання зі структурою інформаційного об'єкта, аналогічне роботі зі структурою всього інформаційного простору.

8. Підтримка апарату гіпертекстових і гіпермедійних зв'язків, що забезпечує користувачу оперативний перехід від об'єкта чи деякого його елемента до іншого взаємозв'язаного з ним об'єкту чи елемента.

9. Протоколювання сеансу роботи користувача із системою з можливістю переходу в кожний з раніше існуючих станів системи.

10. Настроювання системи користувачем.

11. Установка закладок у тексті інформаційних об'єктів і можливість оперативного переходу на них.

12. Експорт інформації із системи з вказівкою на джерело.

13. Керування місцезнаходженням інформації та здійснення передачі інформації користувачам та їх посередникам.

14. Забезпечення інтеграції інформаційних ресурсів – це їхнє об'єднання з метою використання різної інформації зі збереженням її властивостей, особливостей представлення і можливостей її обробляти.

Створення Інтернет-мережі в бібліотеці, єдиного інформаційного простору з можливістю спільного використання внутрішніх та зовнішніх інформаційних ресурсів, надає доступ до ресурсів глобальних інформаційних мереж для забезпечення наукової діяльності.

Електронна бібліотека на сьогодні стає невід'ємною частиною інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу, вона являє собою інформаційно-бібліотечну систему, що має певне цільове призначення, електронний фонд документів, організований за певною методикою, й обслуговує локальних та віддалених користувачів (студентів, викладачів).

Список використаних джерел:

1. Кормилець Ю. В. Сутність поняття «електронна бібліотека вищого навчального закладу» [Електронний ресурс] / Ю. В. Кормилець // Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. – Херсон : РПО, 2012. – Випуск 15. – С. 149–156. – Режим доступу : http://www.vuzlib.com.ua/articles/book/8027-Sutnist_ponjattja_elektronna_/1.html. – Назва з екрану.

2. Кравцов Г. М. Дослідження впливу якості електронних освітніх ресурсів на якість освітніх послуг з використанням дистанційних технологій навчання [Електронний ресурс] / Г. М. Кравцов, М. О. Вінник, Ю. Г. Тарасіч // Інформаційні технології в освіті. – 2013. – № 16. – С. 83–94. – Режим доступу : http://ite.kspu.edu/webfm_send/452. – Назва з екрану.

3. Прилуцька Н. С. Деякі аспекти створення спецкурсу з використання електронних бібліотек під час підготовки майбутніх учителів математики [Електронний ресурс] / Наталія Сергіївна Прилуцька. – Режим доступу : <http://itea-conf.org.ua/2011/papers/Prilutska.pdf>. – Назва з екрану.

4. Спірін О. М. Концептуальні засади побудови мережі електронних бібліотек Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс] / О. М. Спірін, С. М. Іванова, О. В. Новицький // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – № 5 (31). – Режим доступу : <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/743/547>. – Назва з екрану.

5. Щербина О. А. Технології створення електронних навчальних ресурсів для систем дистанційного навчання [Електронний ресурс] / О. А. Щербина // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. – К. : Університет «Україна», 2013. – № 10 (12). – С. 119–129. – Режим доступу : [http://www.vmurol.com.ua/upload/Naukovo_doslidnrobota/Elektronni_vidannya/Act_problemi_Zbirnik_statey_№10\(12\)_2013.pdf](http://www.vmurol.com.ua/upload/Naukovo_doslidnrobota/Elektronni_vidannya/Act_problemi_Zbirnik_statey_№10(12)_2013.pdf). – Назва з екрану.